

Współpraca bibliotek naukowych w zakresie obsługi użytkowników

Organizator: Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej

Warszawa, 23 - 24 września 2002 r.

Ks. Krzysztof Gonet

Federacja Bibliotek Kościelnych „FIDES”

Federacja Bibliotek Kościelnych FIDES – ponad 10 lat istnienia. komunikat¹

Potrzeba powstawania konsorcjów bibliotek.

Współpraca (stowarzyszenie się) jest zawsze korzystne. „Co dwie głowy to nie jedna”, a „w jedności siła”. Obecny trend do tworzenia konsorcjów (a biblioteki kościelne „stowarzyszyły się” już w 1991 roku) jest logiczną konsekwencją prac nad wdrażaniem komputeryzacji. Komputeryzacja przynosi największe efekty gdy jest wykonywana zespołowo. To pozwala na oszczędność pracy gdyż owoc raz wykonanej pracy (np. opis katalogowy) może być wykorzystany przez wiele bibliotek. To pozwala na zmniejszenie kosztów co nie jest bez znaczenia przy ciągle wysokich kosztach komputeryzacji. Aby możliwe były takie efekty konieczne jest oczywiście ustalenie i trzymanie się przez biblioteki uczestniczące jednolitych zasad, standardów – przede wszystkim jednolity format danych katalogowych.

Ponadto wspólna komputeryzacja pozwala na wymianę doświadczeń, wzajemną pomoc przy instalacji programu, szkolenia. Te wszystkie cele przyświecały bibliotekom kościelnym, gdy w 1991 roku tworzyły Federację FIDES.

Etapy poprzedzające uzyskanie przez FIDES statusu Federacji.

W czerwcu 1991 roku zwołana została przez Ks. Krzysztofa Goneta narada bibliotek kościelnych z całej Polski na temat komputeryzacji. Na ok. 120 dużych bibliotek kościelnych na zaproszenie odpowiedziało 48 z których 7 miało już jakieś doświadczenia z wdrażaniem komputeryzacji.

We wrześniu 1991 roku zwołana została narada „bibliotek wiodących” czyli tych które posiadały już jakieś systemy komputerowe oraz większych bibliotek – wiodących w gronie bibliotek kościelnych. Na tej naradzie powołano do istnienia grupę inicjującą powstanie Federacji FIDES i zalecono bibliotekom wykorzystywanie jednolitego formatu danych katalogowych opracowanego dla FIDES w oparciu o format MARC-BN. Zachęcono również

¹ Komunikat jest parafrazą wywiadu opublikowanego w EBIB:

Wywiad Bożeny Grocholskiej z Ks. Krzysztofem Gonetem Dyrektorem Biura ds. Rozwoju i Komputeryzacji Federacji FIDES // W: EBIB Elektroniczny Biuletyn Informacyjny Bibliotekarzy [Dokument elektroniczny] / red. naczelny Bożena Bednarek-Michalska. - Nr 6/2002 (35) czerwiec. - Czasopismo elektroniczne. - [Warszawa]: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich KWE, 2002. - Tryb dostępu:

<http://ebib.oss.wroc.pl/2002/35/wywiad.php>. - Tyt. z pierwszego ekranu. - ISSN 1507-7187

Niniejszej publikacji tego tekstu dokonano za wiedzą i zgodą Redakcji EBIB-u.

(ale nie obligatoryjnie) do stosowania programu bibliotecznego MAK z Biblioteki Narodowej.

W latach 1991-1995 zainstalowano program MAK w wielu bibliotekach i przeprowadzono wiele szkoleń podstawowych i dla administratorów. Rozpoczęto przejmowanie danych z Przewodnika Bibliograficznego (FIDES jako pierwsza skumulowała dane z PB w bazę wieloletnią oraz zaczęła pobierać bieżące dane z PB przez INTERNET). W tym czasie rozpoczęto też tworzyć katalog centralny bibliotek FIDES, który rozprowadzany był na CD oraz widoczny w sieci INTERNET (w pierwszej fazie przez program STAIRS z komputera PLEARN na Uniwersytecie Warszawskim).

Do roku 1995 trwały starania o oficjalną rejestrację Federacji. Ostatecznie Federacja FIDES została oficjalnie zarejestrowana w marcu 1995 roku. (Zatwierdzony Statut można znaleźć na stronach WWW (www.fides.org.pl). Federacja FIDES jest stowarzyszeniem kościelnym erygowanym przez Konferencję Episkopatu Polski. Na mocy ustawy Kościół – Państwo z 1989 roku otrzymała również państwową osobowość prawną postanowieniem Szefa Urzędu Rady Ministrów (Dz. U. 1995 nr 120 poz. 583). Federacja jako instytucja kościelna nie jest (i nie może być – takie jest orzeczenie Sądu Rejestrowego z listopada 2001 r.) zarejestrowana w Rejestrze Stowarzyszeń.

W 2002 r. Federacja FIDES, korzystając z uprawnień statutowych, rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej.

Struktura Federacji FIDES.

W związku z tym, że w prawie Polskim nie było i chyba nie ma podstawy prawnej do rejestracji stowarzyszeń Federacja FIDES powstała jako stowarzyszenie osób fizycznych będących oficjalnymi przedstawicielami bibliotek. Taki status prawny jest uciążliwy w sytuacji zmian personalnych w bibliotekach, które powodują prawne wyłączenie biblioteki z Federacji na okres do ustanowienia nowego oficjalnego przedstawiciela.

Federacja jak każde stowarzyszenie ma Zarząd, Komisję Rewizyjną a władzę naczelną sprawuje Walne Zgromadzenie. W pracach biurowych pomaga Sekretariat (czyli ktoś z pracowników biblioteki, z której pochodzi aktualny przewodniczący Zarządu).

W pierwszych latach Federacja usiłowała tworzyć komisje tematyczne dla rozwiązywania problemów związanych z jednolitym formatem danych i opracowaniem rzeczowym oraz opracowywaniem katalogu centralnego. Komisje te niestety (wszyscy są zapracowani w swoich bibliotekach) nie rozwinęły swojej działalności.

W następnych latach próbowano też ożywić współpracę w regionach (biblioteki mające siedziby w pobliżu siebie), ale ten pomysł również nie został w pełni wykorzystany z powodu słabości wielu ośrodków.

Od 1995 roku powstała Redakcja Biuletynu FIDES, która do roku 2000 wydała 11 numerów (w 8 zeszytach) tego półrocznika.

W roku 1999 powołano do istnienia Biuro ds. Rozwoju i Komputeryzacji Federacji FIDES. Ta jednoosobowa (jak na razie) komórka, organizuje szkolenia i pomaga w instalacji i usprawnianiu zainstalowanego programu MAK. Biuro opracowuje też Katalog Centralny i udostępnia bazy danych FIDES w INTERNECIE: (www.fides.org.pl). Biuro koordynuje również prace przygotowawcze do konwersji baz danych FIDES na USMARC oraz prace nad opracowaniem „Słownika słów kluczowych z teologii i nauk kościelnych”. Od czerwca 2001 roku Zarząd Federacji powierzył tej komórce prowadzenie działalności gospodarczej.

Warunki przynależności biblioteki do Federacji.

Zgodnie z Art. 8 ust.2 Statutu Federacji (www.fides.org.pl): „Członkiem zwyczajnym Federacji może być osoba fizyczna reprezentująca bibliotekę kościelną w Polsce posiadającą osobowość prawną lub bibliotekę na terenie Polski należącą do kościelnej osoby prawnej, a także bibliotekę uczelni, wydziału lub innej instytucji pozostającej w całości lub w części pod nadzorem władz Kościoła katolickiego.”

Członkami zwyczajnymi niestety nie mogą być kościelne biblioteki polskie za granicą gdyż Federacja stała by się instytucją międzynarodową a taką może zatwierdzić tylko Stolica Apostolska. Podobnie jest z bibliotekami innych wyznań. W tej sytuacji biblioteki takie otrzymują pozastatutowy status „przyjaciół Federacji FIDES” i współpracują z nami w granicach możliwości.

W maju 2002 roku do FIDES należą 92 biblioteki a dwie kandydują. W charakterze przyjaciela współpracuje z nami obecnie aktywnie Biblioteka Seminarium Duchownego Diecezji Kijowsko-Żytomierskiej w Worzelu.

FIDES a międzynarodowe zrzeszenia bibliotek teologicznych.

Istnieją międzynarodowe stowarzyszenia bibliotek teologicznych. Najważniejsze z nich to w USA: ATLA (American Theological Library Association) a w Europie: Bibliothèques Europeennes de Théologie – BETH. Do tego właśnie stowarzyszenia europejskich bibliotek teologicznych BETH należy FIDES od 1995 roku.

Obecne prace i najbliższe plany.

Obecnie Federacja FIDES opracowuje Słownik słów kluczowych z teologii i nauk kościelnych oraz przygotowuje się do konwersji baz danych na USMARC.

W najbliższym czasie na mocy porozumienia z Centrum Kartotek wzorcowych Federacja FIDES stanie się depozytariuszem i dystrybutorem KHW dla bibliotek pracujących w programie MAK.

W ramach działalności gospodarczej FIDES podpisała z Biblioteka Narodowa porozumienie na prowadzenie autoryzowanego serwisu programu MAK. Federacja oferuje usługi polegające na instalowaniu programu MAK, usprawnianiu działających instalacji oraz organizacji szkoleń. Federacja zamierza zorganizować zespół współpracowników z bibliotek różnego typu z całej Polski, wykonujących takie usługi autoryzowane przez BN i FIDES.

Federacja FIDES zamierza podjąć próbę opracowania popularnego komputerowego programu bibliotecznego, który mógłby się stać następcą MAK-a.